

Інж. К. ТЕЛИЧКО

НАШІ ЗАВДАННЯ

Видання Централі Союзу Українців Самостійників
Едмонтон, Алберта.

1961

diasporiana.org.ua

Інж. К. ТЕЛИЧКО

НАШІ ЗАВДАННЯ

Видання Централі Союзу Українців Самостійників
Едмонтон, Алберта.
1961

НАШІ ЗАВДАННЯ

(Зміста доповіді, яку виголосив генеральний секретар Централі Союзу Українців Самостійників, інж. К. Теличко з Едмонтону, в суботу, 9 липня 1960 року, на спільній сесії всеканадійського загального з'їзду СУС, що відбувся в Торонті).

Централя Союзу Українців Самостійників доручила мені промовляти до вас на цій спільній сесії на тему „Наші завдання”, цебто завдання Союзу Українців Самостійників у цілому, як і кожної його складової організації, а саме: ТУС-СУНД (Товариства Українців Самостійників і Союзу Українських Народних Домів), С.У.К. (Союзу Українок Канади), СУМК (Союзу Української Молоді Канади) і наших виховавчих Інститутів.

Поставлено цю тему на програму з'їзду тому, щоб спільно обговорити її, ухвалити відповідні рішення і щоб виконання цих рішень були зобов'язуючі для всього членства всіх складових організацій СУС.

В основу доповіді покладено обговорення українського організованого суспільно-громадського життя в Канаді, ідеологічні засади та практична діяльність СУС, окремі спостереження як із загально-українського життя, так і з практичної праці СУС. Також, взято під увагу роллю СУС, виходячи із загально українських завдань відповідно до вимог і обставин теперішнього часу.

Можливо, що окремі питання не достатньо розроблено чи висвітлено, але інакше не могло бути, бо для цієї доповіді також встановлено певний обмежений час на з'їзді, в рамці якого потрібно вкластись.

Тема доповіді поділена на певні тези, чи розділи, які разом дають цілість.

1. Критика і критики українського організованого суспільно-громадського життя в Канаді та наші висновки

Від якогось часу серед окремих канадійців українського походження все більше й більше почали ширитися різні думки, що, мовляв, настав час свого зрікатися, бо це муляє очі нашим співгромадянам, принижує нас, а головню денервує нашу молодь. Можливо, що так само думають деякі наші члени чи симпатички також.

— Нема жодної потреби підтримувати існуючі українські організації чи взагалі існуюче українське організоване життя, бо все це є уже перестаріле, — такі чуємо думки. Або ще й такі: — Українські організації свою ролю сповнили і в теперішній час без них цілком можна обійтися. Хтось ширить і такі думки: — Україна чи українська визвольна боротьба нас не повинна цікавити тим більше, що жити туди ми вже ніколи не поїдемо. . .

Про українську мову все частіше й частіше чуємо таке: — Нема жодної потреби вивчати українську мову, бо практичного примінення вона не має. . . а в церквах тепер чи пізніше мусимо переходити на англійську — .

Ось такі голоси підносяться і їх не можна обходити мовчанкою, бо вони вносять баламутство в наше українське організоване життя, а зокрема дуже шкодять у вихованні молодого покоління.

Щоб відповісти цим критикам нашого життя, а головню заперечити їх висновки, мусимо хоча б поверхово торкнутися початків і пізніших часів поселення українців у Канаді та зробити відповідні висновки.

Загально відомо, що українці за час свого життя в Канаді без жодної допомоги інших, а власними силами здобулись на великі досягнення як у загально державно-канадійському житті, так і в національно-українському, цебто в церковно-релігійному й культурно-громадському.

Всі ці досягнення всім нам є загально знані, а тому докладно на них зупинятися не будемо. Все ж таки для підкріплення правдивости сказаного наведемо слова покійного д-ра Бовлена, колишнього губернатора Алберти, які він сказав декілька років тому при відкритті пам'ятника на честь українських піонерів в Чипман, Алберта:

— Українці доконали чудес у Канаді, а головню за досить короткий час, тоді як для других народів зробити щось подібне забрало б значно більше часу.

Ось, така була його оцінка досягнень українців у Канаді. Вважаємо, що ця оцінка є цілком справедлива й заслужена українцями. Можна було б більше навести подібних оцінок, але вважаємо, що цієї однієї в цьому випадкові цілком досить.

На нашу думку, всі ці досягнення сталися в наслідок ось чого:

Перше. Українці зуміли належно використати свободу в Канаді у всіх справах, як вростання в загально-канадське життя, так і в справах розвитку свого церковно-релігійного чи національно-культурного життя, тоді як в Україні такої свободи, на превеликий жаль, вони не мали.

Друге. Це те, що українці в багатьох справах діяли спільно, цебто організовано, а не р о з п о р о ш е н о.

Третє, і можливо найголовніше, що українці, прибувши до Канади, не зреклися свого, а навпаки уміло зберігали й прищеплювали свої духові надбання на новий ґрунт у нових обставинах.

Коли б українці не гуртувалися на початках свого поселення, коли б вони відразу зреклися були своєї мови, своїх традицій, своєї культури і взагалі всього свого, то вони були б люди без роду, без національності, без імені і без духового обличчя. Це були б ті, що свого встигли зректися, а чужого не навчилися.

Коли б дійсно таки українці зреклися всього свого, то вони на сьогодні уже б пропали, по їх би і сліду не лишилося, а цим самим була б нанесена велика шкода своєму народові, своїй старій батьківщині, Україні, а найбільше була б нанесена шкода новій прибраній батьківщині Канаді.

Декілька років тому, Вис. Дост. Винсент Мессі, колишній генерал-губернатор Канади, на прийнятті представників етнічної преси заявив:

— Канада не є якесь горнило, що відразу перетоплює всі групи народів на канадійців. У нас цей процес — продовжував він — проходить довго, кожен народ мусить робити якнайцінніші вклади в канадійське життя й аж тоді буде добрим канадійцем.

Ось такі були його слова, з яких можна зробити висновок, що Канада не вимагає від етнічних груп, щоб вони зрікалися свого. Також цього ніхто не вимагає і від нас, українців.

Коли б українці не мали організованого життя в Канаді, то чи — змогли б вони тоді дати свій вклад хоча б у канадійську культуру?

Ні, зовсім ні! Чому? Тому, що культура це не є щось таке, що його в усякий момент можна за один раз піднести і подати туди, куди хтось прикаже.

Духова культура — це є багатовіковий скарб народу і цей скарб може передаватися чи прищеплюватися на новий ґрунт так само не за один день, чи за один рік, а навпаки, — протягом багатьох років, а можливо навіть не одного покоління.

Українці живуть більше як сімдесят років у Канаді. Та лише тепер наші співгорожани почали чути нашу пісню, спостерігати наш танок, знайомитись із нашою історією, пізнавати нашу культуру і все це належно цінити.

Тепер у канадійських бібліотеках ми знаходимо наші книжки, в музеях зустрічаємо наші експонати, але їх уже вважають як канадійську народно-мистецьку творчість.

Бо тільки ось тепер українські культурні надбання починають з'являтися на загально-канадійському обрії. Та, власне кажучи, інакше воно і не могло бути, бо духовна культура приходить по створенні матеріальної культури. Наші піонери на початках свого поселення, розкорчовуючи ліси, чи працюючи на будові доріг і ріжних промислових закладів, у майнах (копальнях) тощо, не мали часу й можливостей розголошувати культурні надбання свого народу. Ці справи стались значно пізніше.

А до цього не слід забувати, що протягом багатьох століть наші окупанти на рідних землях до всіх наших культурних надбань чіпляли свій ярлик, точніше — нас обкрадали, і світ не тільки не знав наших духових надбань, а не знав і нас, бо на міжнародній арені України не було і не було нашого національного ім'я — українці. Тільки ось тепер — світ починає пізнавати нас, як нащадків великого народу на Сході Європи, українців. А пізнаючи нас, світ починає пізнавати і наші духові надбання.

В Канаді, ми тільки починаємо закріплювати свої духові позиції в загально-канадійському житті. Це вже є наші спільні досягнення, які в майбутньому наберуть значно більших успіхів і розмірів.

Те, що українці мають міцний матеріальний ґрунт у Канаді, хай це буде заслуга одиниць, а спільноти тільки частково.

Що ж торкається багатьох наших досягнень, то стались вони тільки в наслідок нашого організованого спільного руху.

Те, що українці тепер мають послів, міністрів, сенаторів, суддів, мейорів тощо, це не є заслуга цих одиниць. Це є наша спільна заслуга. Це є наслідок нашої організаційності як окремої етнічної групи, з політичними потягненнями, з якою інші рахуються.

Також і те, що українці в теперішню пору мають поважне число різних професіоналістів чи інших фахівців, і це не є заслугою тільки цих одиниць, а це є у великій мірі заслугою нашої організованості, нашої спільної дії, зокрема на початках відіграли велику роль наші Інститути.

Одночасно, розглядаючи спільне організоване українське життя в Канаді, мусимо ствердити, що не мали б українці своїх організацій, не мали б своєї української преси, зокрема тоді, коли наші люди не знали, або мало знали англійську мову, то культурно-політичний рівень чи світогляд нашого народу був би дуже низький. Бо культурно-політичний рівень також не витворюється за один день, чи один рік, а навпаки — все це забирає багато часу, а можливо навіть покоління.

Безліч можна навести прикладів, наших спільних досягнень, що сталися тільки в наслідок нашої організованості. **Наша розпорошеність ніколи до подібних наслідків не привела б. Бо неорганізовані спільних досягнень не мають, а тому з ними ніхто ніколи не числиться.**

Не мали б українці своїх українських церков, то духово-релігійний рівень їх би був дуже низький, або можливо не було б ніякого. Треба підкреслити, що Українська Греко-Православна Церква в Канаді зробила серед нашого народу величезну національно-освідомлюючу працю, яку вона повинна сповняти й надалі.

Ось тепер ми можемо сміливо заявити, що не тільки ще не настав час і, дай Боже, щоб він ніколи не прийшов, щоб ми починали ліквідувати все, що має український зміст, а саме: українські організації, культурно-національну працю, національно-релігійний ґрунт нашого буття, а зберігаючи це ми мусимо в першу чергу зберегти нашу **Українську Мову, цебто головний ключ духової сили нашого народу та історії.**

Критики, про яких ми згадували на початку, хотіли б починати нищити ґрунт, на якому всі ми так міцно організовано тримаємось. Або ще яскравіше: вони хотіли б починати рубати гілляку, на якій міцно тримаємось, щоб після падати в безодню, а головню падати організовано, знищуючи всі свої культурно-релігійні надбання, що ми їх маємо тут, на цій вільній землі Канади. Вони, ці критики, також хотіли б зректися своїх братів на рідних землях і не допомогати їм у їх визвольній боротьбі, бо, мовляв, з цього немає ніякої матеріальної вигоди (жити туди не поїдемо!). Про такі думки, мало сказати, що вони є шкідливі; вони є просто ворожі нашому християнському світоглядові, а тому на критиці цих критиків нема чого довше зупинятись.

Ми, як частина організованих канадійців українського роду, були, є, і будемо за тим, щоб затримати свою національну ідентичність, як це роблять ірландці, шотландці, французи чи другі наші співгромадяни. Тим більше, що в наших жилах пливе шляхетна кров народу, що можливо має найдавнішу історію та що фактично з'явився на світовій арені раніше від інших народів, що творять етнічні групи в Канаді.

Звідси висновок, що всі ми мусимо розуміти вагу й значення своїх організацій, свого організованого суспільно-громадського життя, як головної підстави нашого поступового вrostання в загально-канадійський ґрунт.

Одночасно нашим спільним завданням є поборювати шкідливі прояви, які підривають наше українське організоване життя в Канаді та підривають наші організовані зусилля в навчанні та збереженні української мови.

Також критикам, що займаються тільки критиканством, а жодної участі в організованому українському житті ніколи не брали, не беруть і напевно не будуть брати, для їх критиканства не повинно бути місця серед організованої української спільноти, що займається конструктивною працею для Канади і власного суспільства.

Це такі були б наші думки щодо загально-українського організованого життя в Канаді.

2. СУС та його роля в організованому українському житті

Розглядаючи українське організоване життя в Канаді та оцінюючи загальні наслідки досягнень, бачимо, що значна частина цих досягнень припадає на організацію СУС з його складовими організаціями (частинами), зокрема помітна провідна роля цієї організації як в минулому, так і тепер в багатьох загально-українських актуальних справах. Докладніше про це скажемо пізніше.

СУС, як напевно кожна організація, має своїх ворогів, противників, прихильників чи напівприхильників і критиків назовні і в середині. З метою вияснення позицій СУС до кожної з названих груп, коротко зупинимо нашу увагу на кожній з них.

Назовні українського національного табору СУС має запеклих ворогів, що ними є комуністи в Канаді. Це є наші ідеологічні вороги. З їх політичними позиціями ми ніколи не погодимось. Ми їх розцінюємо не тільки як ворогів СУС, а як ворогів всього українського народу. Комуністи ніколи не були і не є зацікавлені в існуванні організації СУС, а тому до їх голосу в справі існування нашої організації нам нема чого звертати увагу.

В національному таборі ми маємо противників, які не завжди годились в минулому і не годяться тепер в тих чи інших справах, зокрема в справах ідеології чи практичної діяльності СУС. Правда, можливо, що дехто з них уважає нашу ідеологію за слушну, але це не завжди виявляють. До речі, хоч наша ідеологія домінує як у громадському житті канадійських українців, так і в загально-канадійським, то проте одні не годяться з нами через те, що членство СУС активно і свідомо підтримує Українську Греко-Православну Церкву в Канаді, у відновленні якої вони також брали активну участь; інші, зокрема націоналісти-мельниківці не можуть простити нам того, що ми завжди гостро виступали проти вождівства і стоїмо на становищі, що жодна українська організація в Канаді не повинна підпорядковувати себе проводові поза Канадою. Нас опонують і через те, що ми підтримуємо Державний Центр Української Народної Республіки, в якому в теперішню пору немає мельниківців, бандерівців, гетьманців та угаверівців, хоч останні почали прихильніше ставитись до Української Національної Ради.

Є також організації в Канаді, що створились з нової еміграції, які хоч не ставляться до нас вороже, але проте підходять до нас дуже обережно, просто тому, що вони нас не знають і вважають СУС надто сканадизованою групою, яка давно уже порвала з рідним краєм і думає тільки про свої вигоди в Канаді. Цей останній закид у бік СУС є не тільки несправедливим, але він є і безпідставний, бо члени СУС, як нащадки народівців, мають за собою майже 70-літнє перебування в Канаді, і якщо час має яке відношення до асиміляції, то члени СУС уже давно повинні були засимілюватись. А тим часом члени СУС можуть бути горді, що вони перші відкинули асиміляцію й асимілюватись не збираються. Що буде з останньою еміграцією за 70 років, побачимо.

Незалежно від ставлення наших противників до нас, чи нашого до їх, все ж таки ми з ними сходимось на терені КУК і вирішуємо окремі спільні наші загально-українські справи й в багатьох справах діємо спільно.

В українських організаціях демократичного світогляду ми маємо багато прихильників, бо нас лучать окремі спільні загально-українські справи, а тому ми з ними щиро співпрацюємо.

В середині організації СУС, серед наших окремих членів чи симпатиків неодноразово доводиться чути різні дискусії чи суперечки, в яких висловлюються різні неясності в частині структури, ідеології чи практичної діяльності СУС. В цих дискусіях буває, що чуємо таке — **організація СУС уже перестаріла й її потрібно замінити на якийсь клуб, чи на братство при наших церквах.** — Є і такі критики, що висловлюються про зміну СУС, але ще ніколи точно не зазначили, якої саме зміни вони б хотіли.

Коли б навіть і не було цієї критики чи дискусії, то все ж таки нашим завданням є час від часу піддавати певній ревізії нашу структуру, нашу ідеологію і нашу практичну діяльність, відповідно до вимог теперішнього часу.

Щоб відповісти нашим “домашнім” критикам чи дискутантам, встановити доцільність їх думок чи заперечити їх, мусимо звернутись до статуту СУС та взяти під увагу обставини теперішнього часу. В статуті СУС в розділі: “Що таке СУС”, записано:

“Союз Українців Самостійників є широко-громадським об’єднанням, яке своїми складовими організаціями охоплює всі ділянки життя українців у Канаді і до всіх питань, як суто канадійських, так і суто-українських, підходить зі становища самостійницького світогляду і канадійського горожанства”.

Як бачимо, в цій головній платформі СУС чітко й ясно окреслено зміст праці організації СУС, поле діяльності, світогляд і діяння в державницьких рамках, не порушуючи канадійського горожанства. Думаємо, що над цим нема чого дискутувати, бо сказане цілком відповідає і вимогам теперішнього часу. Зректись цієї платформи, це однаково, що зректись самих себе.

На цьому місці зазначимо, що дехто злобно, а дехто можливо через незнання закидає нам, що, мовляв, СУС є політичною організацією.

В статуті СУС, чітко й ясно сказано: “. . . що СУС є широко-громадським об’єднанням . . .”, а не політичною партією. До речі, підкреслимо й таке, що СУС ніколи не зв’язував себе з якимись українськими чи будь-якими ін-

шими політичними партіями, чи то в Канаді, чи там в Європі, і не зв'язує себе тепер. Натомість у державно-канадських справах, нашому членству вільно брати участь в канадських політичних партіях по їх вибору.

В цій справі, в першу чергу нам ходить про те, щоб наше членство про це знало і зуміло належно роз'яснювати всім злобним і не злобним особам, що називають СУС політичною партією.

В частині ідеології СУС, в тому ж статуті сказано:

“Плекати й пропагувати ідеї самопошани, самодіяльності і самостійности . . .”.

Думаємо, що ці три основні засади СУС плекаються в кожного культурного народу, який шанує себе. Чи можна придумати чіткіші й ясніші ідеологічні засади як ось ці, що їх ми маємо в статуті СУС? А тим більше, що ці засади в минулому є випробовані протягом не одного десятка років у практичній діяльності СУС.

До речі, ідеологія СУС не створилась протягом одного дня, чи навіть одного року, а вона визрівала довгі роки. Хоч початком самостійницької ідеології вважають 1910 рік, коли було засновано часопис “Український Голос”, що пізніше став пресовим органом СУС, то проте формування ідеології СУС сягає значно раніше, аніж 1910 рік, бо заснування “Українського Голосу” також є наслідком ідеології, що стала початком і основою ідеології СУС. Перше формування самостійницької ідеології слід приписати народовецькій групі, першим українським учителям в Канаді, що почали організовано виступати в 1907-8 роках.

В кожному разі, в пізніших роках на сторінках “Українського Голосу” остаточно укладалась та оформлювалась ідеологія СУС. Практичне примінення цієї ідеології в різних ділянках українського життя здійснювалось ще далеко до остаточного організаційного створення СУС. Наглядно про це ми бачимо, коли Народним з'їздом у 1916 році в Саскатуні було засновано Інститут ім. П. Могили, а два роки пізніше — Інститут ім. М. Грушевського в Едмонтоні, який

пізніше був переіменований на Інститут св. Івана. В цьому ж році було започатковано людьми, що в основному були об'єднані ідеологією СУС, велику історичну подію, а саме: відродження в Канаді Української Греко-Православної Церкви.

Можливо, що дехто не дуже хотів би годитись з цими думками, але в дійсності воно так було, що якраз самостійницька національна ідеологія, виразником і носієм якої була тоді народовецька група, дала ініціативу до заснування Інститутів, а пізніше відіграла велику роль у відродженні в Канаді історичної Церкви нашого українського народу. В 1927 році ця народовецька група, що робила велику національну роботу, оформилась у Союз Українців Самостійників, складовими організаціями якого стали Союз Українських Народних Домів і Союз Української Молоді Канади та раніше створений Союз Українок Канади. В ідеологічну схему СУС увійшли також наші Інститути.

Підкреслюємо, що головні засади ідеології СУС: самопошана, самодіяльність та самостійність, належить плекати кожному членові СУС у державному, громадському і особистому житті. Без сумніву, що головний з цих принципів є самостійність.

Чи принцип самостійности є наш український? Чи можливо запозичений? Ставимо це питання тому, бо знаємо як окремі українські організації постали на запозичених принципах.

Відповідаємо, що принцип самостійности не є запозичений. Це є наш український принцип, що його завжди боронови найбільші уми в історії українського народу, як Т. Шевченко, Іван Франко, Л. Українка та інші. З державних мужів наші князі, гетьмани — Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, в новітніх часах Симон Петлюра й інші.

Ті найкращі сини українського народу, що зуміли цей самостійницький принцип уміло перенести й прищепити серед канадійців українського роду, заслуговують на велику похвалу і пошану.

В статуті СУС, в розділі "Ідеологія СУС", є ще сказано й про інші ідеологічні засади, які є невід'ємною частиною всієї ідеології СУС, але на них ми зупиняємось не будемо, а натомість радимо звернутись до статуту СУС.

Щодо практичної діяльності СУС, у статуті сказано так:

Перше, сприяння церковно-релігійному розвитку; **друге**, сприяння економічному і культурно-політичному розвитку; **третє**, допомагати в українській визвольній боротьбі.

Отже бачимо, що СУС у своїй практичній діяльності охоплює велике й важливе поле праці і вважаємо, що ці три напрямні будуть діяти серед канадійців українського роду ще багато років. Бо такий саме стан буде і в других етнічних групах, що також дуже довго будуть плекати свої церкви, свої організації тощо.

Виходить, що ми ще не сміємо відмовлятися від сприяння церковно-релігійному розвитку, від економічної чи політичної нашої участі в загально-канадійському житті. Також було б великим і непростимим гріхом, коли б ми зреклися допомоги своїм братам у їх визвольній боротьбі на їх рідних землях, в Україні.

Отож, виходить, що живучість цих трьох напрямних для всіх нас є очевидна, а тому нема жодної потреби зрікатись їх чи доводити щось протилежне.

З власного досвіду та наших спостережень можемо сміло заявити, що жодним клубом чи братством організації СУС із його складовими організаціями не заміниш. Клуби в більшості мають якесь вузьке, цебто обмежене спеціфічне завдання, а не широкогранне завдання, що його має СУС.

Хто несміливо підносить думку, чи не настав уже, мовляв, час, щоб СУС перемінити на клуб чи на братство, той не здає собі справи з того, що громадська організація (якщо вона хоче затримати свій громадський характер) не може собі на таку перемену дозволити. Це було б звуження її обріїв, резигнація з широкого поля діяльності і розходження з тими цілями, для яких вона була заснована.

Клубом може бути спортове товариство, свій клуб можуть мати шахісти, члени якоїсь одної професії можуть собі створити свій клуб, але клубом не може бути громадська організація, що складається з людей різних професій і занять та яка має ясно окреслену ідеологію і

світогляд на різні суттєві справи свого народу. Не може така організація бути і братством, бо хоч братство може мати ширші і вищі цілі ніж клуб, то все таки воно уже своїм характером обмежує свою діяльність до церковно парафіяльних справ і як таке мусить бути як не під безпосереднім проводом Церкви то принаймні під його ближчою контролею.

Що так воно є, то за доказами не треба далеко шукати. Ми є свідками одного такого братства в Канаді, яке є щонайменше ближче контрольоване проводом одної Церкви і виразної національно-громадської ідеології не має. Членів того братства єднає лише їх релігійна приналежність і більш нічого. Без виразної ідеології в національних, громадських і державних справах жодна організація не може мати великого впливу на громадське виховання своїх членів.

Після другої світової війни і приїзду до Канади нової української іміграції створилось тут багато нових організацій, які, одні повільніше а інші скорше асимілюються в українському канадійському житті не тільки через тиск тутешньої громадської opinii, але також і в наслідок приналежності до Комітету Українців Канади. Чималу роль відіграє в цьому процесі і наша організація, що має вироблений світогляд і довголітній досвід у громадських справах.

Життя й історія нас учить, що найживучішими й найавторитетнішими організаціями є ті, що збудовані на здоровій і міцній ідеології. Їх ідеологи, чи провідники відходять із світу цього, а організації ще довго по них живуть.

Без сумніву, що однією із таких організацій якраз і є СУС із його складовими організаціями.

До речі, ця організація об'єднує членство в містах і на фармах по всій Канаді і всіх шарів нашої суспільности. Ось тому організація СУС відразу надзвичайно скоро поширилась, міцно закріпилась серед нашого свідомого українського громадянства і пізніше стала широко знана не тільки в Канаді, а і поза Канадою. На сьогодні СУС, як ні одна українська організація, має надзвичайно сильне коріння, а тому зірвати її, щоб замінити її на іншу, це ніяк не є можливим.

І ось, коли ми сьогодні піддамо ревізії головний ґрунт, на якому постав СУС, чи його практичну діяльність, то можна зробити тільки один висновок а саме: що ця організація не тільки життєва, а конче потрібна й необхідна в українському організованому житті в тій самій структурі і з тією самою ідеологією та практичною діяльністю, що СУС виконував до сьогодні.

Саме тепер ми зовсім не маємо чим замінити організацію СУС, замінити якоюсь іншою відповідною, яка діяла б на терені наших українських православних громад як у містах, так і на фармах. Бо СУС є по суті одинокою світською організацією на терені українських православних громад, що так багато приділила в минулому й приділяє тепер своєї уваги Українській Православній Церкві в Канаді. СУС завжди був і є головним світським оборонцем нашої Церкви від різних нападів її ворогів і противників. СУС завжди був і є тепер головною рушійною силою українського світського життя на терені українських православних громад у Канаді, а назовні був і є їх головний репрезентант у всіх світських справах.

Було б надзвичайно великою помилкою, коли б ми звузили значення цієї найстаршої й найавторитетнішої організації СУС із його складовими організаціями: ТУС-СУНД (Товариство Українців Самостійників і Союз Українських Народних Домів), СУК (Союз Українок Канади), СУМК (Союз Української Молоді Канади), і Інститутів ім. П. Могили в Саскатуні, св. Івана в Едмонтоні і св. Володимира в Торонті і перетворили її, наприклад, у якусь іншу невидразу організацію.

Отож, спільним нашим завданням, членів і симпатиків чи прихильників СУС і взагалі здорово думаючих українців у Канаді є систематично дбати за скріплення й розбудову як в цілому організації СУС, так і всіх його складових організацій (частин), а головню своєчасно і належно реагувати на нездорові думки серед нашого членства чи симпатиків щодо майбутнього існування СУС.

Ось це і було б ще одно наше спільне далекосягле завдання на ближче і дальше майбутнє для всіх нас, що належать до складових організацій СУС та всіх тих, що поділяють чи симпатизують цій нашій організації.

3. Що саме потрібно упорядкувати?

Надзвичайно відрадним є ствердити, що в теперішню пору організація СУС зі всіма її складовими організаціями цілком є здорова. Ми не помічали і не помічаємо будь-яких поділів чи ухилів. Підкреслюємо це тому, що живемо в такий час, коли надзвичайно панує “хвороба” поділу українських організацій. Ми знаємо організації, зокрема ті, що постали на неясних чи позичених ідеологіях та що зродились значно пізніше ніж СУС, а вже встигли поділитись на декілька частин. При чому, жодна з цих частин не шанує тих, що відійшли і навпаки. При поділах організації відбувався і поділ їх часописів. При цих поділах не обходилося не тільки без ідеологічних сварок але й не бракувало і фізичної бійки. В Союзі Українців Самостійників чогось подібного ми не мали і віримо, що і не будемо мати. Але, чи можемо ми самостійників, цебто себе зараховувати до безпомилкових? Мабуть ні! Бо помилятися є властиве кожній людині, кожній організації і тут нема нічого дивного. Головне є в тому, щоб своєчасно ми зуміли виявляти свої помилки і своєчасно відповідно їх виправляти. А щоб своєчасно це виявляти, необхідно час від часу піддавати перевірці чи ревізії всю діяльність кожної нашої клітини. Ревізія чи відповідна перевірка та здорова критика помилок чи недоліків ніколи жодній організації не зашкодить.

Що значить перевірити чи ревізувати? Це по суті оглядатись на пройдений шлях, на історію із минулого з метою певнішого намічення завдань на майбутнє.

Буває так, що в багатьох випадках ми навіть не завжди перевіряємо наскільки ми виконали попередні ухвали з'їздів, домініяльних чи провінціяльних, чи ще якоїсь ухвали. Ухвалюємо і про власні ухвали забуваємо, так ніби-то ухвали були ради ухвал, а не для виконання їх.

Хочемо ми чи не хочемо, а мусимо визнавати, що за останні роки окремі наші члени складових організацій СУС дуже рідко заглядають до статутів своєї організації і статуту СУС. Через це в окремих випадках виявляється повне незнання цих статутів. В наслідок такого стану дехто з цих осіб інколи заллутується в питаннях структури чий ідеології СУС.

Буває і таке, що навіть провідні особи Центральних складових організацій СУС, чи провінційальних управ, або управ окремих відділів, вважають Централю СУС чоловічою організацією, цебто не відрізняють її від Централі ТУС-СУНД тоді, як Центральні СУС координує працю всіх складових організацій, а саме: ТУС-СУНД, СУК, СУМК і є їх верховним координаційним чинником.

На превеликий жаль, чомусь у статуті Союзу Українок Канади, напевно через недогляд, не було зазначено, що ця організація є складовою частиною СУС. Хоч це справа технічного порядку, але все ж вона може вносити певні непорозуміння у відносинах до Централі СУС чи навпаки.

Дехто з сумківців, як виявляється, ще і до цього часу не знає, що їх молодеча організація є складовою частиною СУС і через це вони деколи вважали чи ще й тепер вважають провід Церкви своїм проводом.

В статутах окремих Інститутів чомусь не чітко визначено їх відношення до СУС, що деколи вносить нікому непотрібні непорозуміння в справах відношення дирекції Інститутів до СУС, чи його складових організацій і навпаки.

Ось, через такі здавалось би “дрібнички”, трапляються прояви непотрібного “самостійництва”, і окремі складові організації СУС намагаються деколи діяти самостійно, не порозумівшись у тих чи інших справах з Централею СУС, що навіть приносить шкоду для всієї організації СУС.

Також маємо певну неясність, хто ж саме повинен матеріально утримувати Централю СУС. За традицією ще попередніх Центральних СУС — вони в основному утримувалися за рахунок грошових фондів (у більшості членських вкладок) членства ТУС, а решта складових організацій якщо і допомагали фінансово, то зовсім незначними сумами. Надалі ця ділянка мусить бути належно упорядкована.

Протягом двохрічного урядування грошові суми в основному ми одержували від членства ТУС через їх Централю ТУС-СУНД. Членство других складових організацій і їх Централі дуже мало про це дбали.

Знаємо, що відділи окремих складових організацій СУС, зокрема відділи Союзу Українок Канади, багато грошей збирають по громадах і передають нашим церквам на місцях. Підкреслюємо, що вся наша організація дуже багато працює для своєї Церкви і це є одна із наших самостійницьких засад у практичній діяльності, але ці відділи повинні також дбати і про Централю СУС.

Хочемо звернути увагу й на те, що дехто вважає, що обіжники Централі СУС є обов'язкові тільки для членства ТУС чи СУНД, тоді, як ці дві організації також мають свою Централю і від якої також одержують обіжники. Роз'яснюємо, що обіжники Централі СУС у спільних наших справах є обов'язуючі для всього членства і всіх складових організацій СУС, в тому числі й Інститутів.

Деякі проводи окремих відділів, через недостатню обізнаність зі структурою чи статутом СУС, підпорядковують себе церковним проводам, чим самим відриваються від свого проводу. Ми завжди закликали і закликаємо співпрацювати з церковними проводами, але це не означає підпорядкування їм і занедбання обов'язків супроти своєї головної Централі.

В деяких місцях зовсім є недостатня співпраця місцевих відділів складових організацій СУС (ТУС-СУНД, СУК чи СУМК). В майбутньому належить працю координувати та зберігати престиж кожної місцевої складової організації СУС.

Також чомусь спільні збори для вирішення спільних справ в наших низових клітинах дуже мало практикуються, а це часто приводить до повторювання тих чи інших справ, а головне, що всі вони діють відірвано одні від одних, чого не повинно бути.

В окремих місцевостях спостерігаємо, що СУМКом керують усі й ніхто. Ця справа напевно в нас найбільше невпорядкована, а головне, що не завжди є кого й винуватити, бо для виховання сумківців потрібні фахові працівники. Надалі ця справа в такому стані лишатись не може, бо можемо колись втратити всю нашу молодь.

Буває, що нашу молодь намовляють змінити назву, або ще щось подібне тоді, коли справа не в назві, а справа у праці. Зміна назви, це ще не є запорука кращої пра-

ці в майбутньому. До назви нашої молодечої організації — СУМК всі вже звикли, а до того ще і те, що ця назва має певні традиції, а тому не має жодної потреби заводити якусь зміну.

Закінчуючи цей розділ, мусимо підкреслити, що одним із головних наших завдань є організаційне упорядкування кожної складової організації СУС та повного упорядкування між складовими організаціями СУС. Одночасно, потрібно домогтись значно кращого засвоєння нашим членством структури, ідеології й практичної діяльності та статутів, зокрема статуту СУС. Надалі практикувати повну співпрацю й координацію у всіх важливих спільних справах всіма клітинами складових організацій СУС і членством у них.

4. Більше уваги культурно-освітній праці

В минулому організація СУС всю свою увагу приділяла культурно-освітній праці. З цього, власно кажучи, і почалась діяльність СУС. Пізніше ця ділянка чомусь почала занепадати. Отож виходить, що нам потрібно в цій справі повернутись назад до того, з чого ми починали.

В теперішню пору ми дуже боляче відчуваємо брак учителів української мови, учителів української пісні чи музики, аматорів сцени, дописувачів до української й англійської преси про українські справи, працівників з молоддю, провідників в організаціях, брак відповідних (із молоді) кандидатів на священників, а все це разом загальмувало доступ молодих людей до наших старших організацій.

Також заслуговує на увагу і те, що окремі особи в нашій організації часто захоплювались грошовими доходами від тієї чи іншої імпрези зовсім не звертаючи уваги на духову сторону цієї імпрези. Без сумніву, що в таких випадках в першу чергу потрібно звертати увагу на духову вартість наших імпрез, а вже в другу чергу на матеріальні здобутки. Ніколи не занедбуймо наших духових вартостей.

Буває і таке, що в окремих випадках належно не трактуються працівники духа. Їх часто ніхто не помічає тоді, як в Україні працівники духа завжди високо цінилися.

Болючим є і те, що в окремих випадках наші професіоналісти, зокрема молоді, через свою бизнесову переобтяженість не можуть приділяти достатньої уваги культурно-громадським справам. За те вони повинні надолужувати своєю жертовністю на організаційні українські справи.

А найголовнішим і найболючішим нашим спільним недоліком є те, що окремі члени наших складових частин СУС недостатньо дбають над підвищенням своїх знань. Читання українських книжок чи українських часописів, зокрема серед молодших, є на низькому рівні. Ті, що не читають і не працюють над собою, духово себе заморозили. Для організаційного культурно-громадського життя вони є просто напів мертві. Особи, що не працюють над підвищенням своїх духових знань, зокрема коли не читають української преси, а потрапляють на провідні місця в організаціях, то в більшості буває, що з їх праці далеко менше користи, аніж шкоди.

Ми знаємо, що були часи в Канаді, коли наші співгромадяни здивовано запитували:

— Де поділись галішмени? Що з ними сталося? — Це правда, що піднесення культурно-освітньої праці їх “знищило”, вони зникли. Для нас це було відрадне явище. Далеко буде гірше, як у майбутньому знову ж таки наші співгромадяни будуть здивовано запитувати: Де поділись юкреїнієнс?

Перед Богом і нашою історією ми були б відповідальні, коли б дійсно таке сталось.

Отож одним із головних наших завдань є приділяти більше уваги нашій національній культурно-освітній праці, використовуючи для цього всі можливості, зокрема наш попередній досвід, щоб тільки досягнути бажаних наслідків.

Пам'ятаймо, що без культурно-освітньої праці ми не зліквідуємо загрозливого стану, що уже створився, а головне, ми не будемо мати жодного національного духового росту.

5. Прояви небезпеки в середині СУС

Ми уже згадували про критиків серед членів СУС. А тепер хочемо торкнутись окремих осіб, які не є нашими противниками, не є нашими критиками, але чомусь складові організації СУС обходять і взагалі пасивно ставляться до нашого культурно-громадського життя. Думаємо, що напевно не одного із вас цікавить — хто ж вони?

Відповідаємо, що це є в більшості сини наших членів чи симпатиків, які мають уже своїх дітей і навіть посилають їх до СУМК-у, в минулому вони також були активні в цій молодечій організації. А пізніше, поступово почали уникати наших організацій, нашого оточення і нарешті зовсім відійшли від нього. Чому ж на те, що їх нема серед нас, навіть ніхто не звертає уваги?

Можливо, що їх не цікавлять наші організації, чи не можуть зрозуміти потреби існування організованого культурно-громадського життя. В кожному разі це є не здорове явище, а ще тоді коли число цих пасивних буде збільшуватись. Надзвичайно характерно, що від нас вони не відходять, але не є вони з нами. Просто якась незрозуміла прірва ділить нас з ними. Дуже прикро, що наша переросла молодь не проявляє належної пошани і розуміння до нашої організації, цебто організації її батьків.

Отж, це також буде одно із наших спільних завдань: повернути тих, що пасивно ставляться до нас і нашої праці. Можливо, що ця праця потребує навіть спеціальних методів, але все ж ми нею повинні займатись і не допускати зросту числа пасивних, а навпаки всіх, що є членами СУС, зробити активними. Домогтись, щоб організація СУС була організацією нашого підростаючого покоління.

Відчуваємо, що хтось може вигукнути: — Подібні труднощі з молоддю мають інші організації! — Відповідаємо, що можливо і так, але нашим завданням не є розв'язувати різні проблеми в світовому масштабі, а навпаки, нашим обов'язком є вирішення справ нашої організації. Тому кожна наша власна проблема в першу чергу повинна рішатись на цьому з'їзді. А по-друге, ми ніколи не повинні рівнятись до гірших, а повинні прагнути до досконалости.

6. Праця з молоддю

Ця тема надзвичайно цікава, широка й актуальна. Але, докладно її торкатись ми не будемо, бо це є спеціальна тема. Знаємо, що цієї теми торкались на сесіях СУМК, а до того сьогодні вечером на бенкеті є спеціальна доповідь присвячена цій темі.

Все ж таки, підкреслюємо, що праця із молоддю була важливою в минулому і є важливою тепер. У цій праці є дуже багато до побажання. **Бо молодь це головний фундамент нашого існування в майбутньому.** Справа виховання молоді до деякої міри є в загрозовому стані. А тому ми повинні всі свої зусилля, не шкодуючи навіть грошових фондів, посвятити вихованню молоді.

Памятаймо, що виховання нашої молоді в національно-релігійному дусі буде найкращий живий пам'ятник Т. Шевченкові в його 100-річчя смерті. Здорово вихована молодь це велика радість для нас усіх тут і для українців на рідних землях.

Отже всі по діловому берімося до праці з нашою молоддю. Для цієї праці висуваймо найкращих учителів, не скупімося нічим. Бо коли втратимо молодь, то значить втратимо дуже багато, або і все.

Працюймо всі щиро і віддано і будьмо завжди свідомі, що українська історія не знає випадків, щоб наша українська молодь зрадила своїх батьків. Навіть у цих новітніших часах, коли молодь на рідних землях виховувалась окупантами в бажаному для них дусі, все ж таки ця молодь в теперішню пору не зрікалась і не зрікається національних ідеалів, і веде перед у визвольній боротьбі в Україні.

В нашій дійсності, на останньому 12-му Соборі УГПЦ, ми радісно спостерігали велику участь молоді на цьому Соборі. **Отже нема підстав втрачати надію, що молодь не буде з нами, а навпаки, потрібно твердо вірити, що наша молодь була, є і буде в майбутньому із своїм українським народом.**

7. Українська мова та її навчання

Це також надзвичайно широка і актуальна тема. На цю тему так багато скрізь говорить, а ще більше пишеться в нашій українській пресі, зокрема багато було прекрасних статей в "Українському Голосі", тому ми не збирались зовсім зупинятись на цій темі. Однак, все таки хочемо відмітити, що завдяки нашій спільній праці, навчання української мови починає помітно скрізь відживати. Зростає зацікавлення, збільшується число учнів і учителів.

У державних школах двох провінцій впроваджено навчання української мови. Віримо, що подібне станеться і в інших провінціях. Також значно побільшилося число різних курсів.

Надалі ми повинні спільно поширювати цю справу. Українську мову повинні вивчати діти, старша молодь, а також знання української мови не зашкодить і для старших, зокрема тих, що її не знають. Навчання української мови повинно відбуватися у всіх скупченнях українського поселення — в містах, містечках і на фармах.

Це надзвичайно велике і благородне завдання для всіх складових організацій СУС, зокрема для наших Інститутів. В справі навчання української мови ми не повинні плентатись у хвості тих, що її ігнорують.

Пам'ятаймо, що комуністи в Канаді мають велике число українських шкіл, у яких вчать дітей не тільки українознавства, а напевно навчають їх і способу поборювання нашого організованого життя, поборювання нашої Церкви, наших організацій та іншої підривної діяльності.

Отож навчання української мови ніколи не повинно сходити з програми наших чергових завдань.

А головним гаслом у цьому мусить бути те, що кожен хлопець чи дівчина повинні розмовляти і знати у письмі дві мови, державну англійську і рідну українську.

8. Наше ставлення до УССР та московського і місцевого комунізму

Ми ніколи і ніде не повинні послаблювати свого ставлення до комунізму, як головної небезпеки людства. Ми ніколи і ніде не були проти українського народу, що перебуває в УССР під окупацією Червоної Москви. Але, ми також ніколи не повинні сподіватись якоїсь ласки для українського народу в Україні з боку комуністично-імперіялістичної Москви. Бо чогось подібного не було і в минулому за царів, і такого не станеться тепер за комуністичних червоних царів. Нема жодних підстав захоплюватись режимом окупанта в Україні, навіть коли б там відбувались якісь полегшення. Бо ж український народ в Україні як не розпоряджався національними благами своєї країни, так і не розпоряджається тепер. Як не мав він розвитку національно-духових вартостей, так і не має тепер. Як стогнали наші брати в комуністичному ярмі, так і стогнуть тепер і будуть стогнати так довго, доки не звільняться від окупанта — Москви. Як виселявали з України, так і виселяють далі. Ось так виглядають “полегшення”.

Місцеві комуністи українського роду в Канаді так довго будуть ширити фальшиву пропаганду про червоно-московський комунізм, доки не прийде відповідний час і не вилікуються від цього чаду.

Пам'ятаймо самі й навчаймо інших, що кожен чад є шкідливий, зокрема надзвичайно шкідливий московсько-комуністичний, а тому остерігайтесь від нього і остерігайте інших.

Неодноразово доводиться чути про існування в Канаді організації “Культурних звязків з Україною”. Ця організація є чужа для нас і наше членство жодних звязків не повинно мати з цією організацією.

Отож тепер у питаннях нашого ставлення до комунізму жодних змін не повинно бути і про наше становище все наше членство повинно докладно знати.

9. Українська Визвольна Боротьба і наше становище до неї

Питання нашої допомоги визвольній боротьбі українського народу в Україні завжди належало до головних питань на всіх наших доміняльних з'їздах. Це питання також було і є одним із головних завдань у практичній діяльності СУС. Не будемо тут вичисляти, що саме СУС зробив чи старався робити для української визвольної справи, а натомість порадимо звернутись за інформаціями в цій справі до брошури написаної адв. П. І. Лазаровичем на тему: — “Союз Українців Самостійників і Українська Визвольна справа”.

В теперішню пору головним завданням нас всіх є морально, матеріально підтримувати Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі, з його Українською Національною Радою й Виконавчим Органом.

10. Морально і матеріально підтримувати Централю СУС

В своїх обіжниках Централю СУС неодноразово зверталась за фінансовою допомогою на видавничу діяльність, на організаційний фонд та інші цілі. На наші заклики наше членство чомусь майже не відгукнулось.

В теперішню пору нам необхідно значно організаційно оживити СУС зі всіма його складовими організаціями і у всіх провінціях. З одним низько плаченим працівником, що працює в канцелярії Централі СУС, з наміченими завданнями ми напевно не справимось. На нашу думку число платних працівників належить побільшити, зокрема за рахунок організаторів.

Члени Централі, що є вибрані і працюють безкоштовно, не є в силі охопити всі ділянки нашої праці по всій Канаді.

Ми вважаємо, що обов'язком кожного члена, кожної клітини СУС, є дбати за збільшення грошових доходів на організаційні і видавничі цілі Централі СУС.

Отож не забувайте ніколи за це наше завдання.

11. Кінцеві зауваги

Живемо в дуже непевних часах. Світ є у великому напруженні. Кожного дня чуємо про нові й нові несподіванки та різні напруження, які можуть викликати нову світову війну, якої ніхто не бажає, а тим більше не бажає її демократичний світ. Але помимо цього кожна більша держава скріплює свою мілітарну силу. На воєнне поготівля витрачуються колосальні грошові суми. Цим приготуванням підпорядкований увесь розум людства, і якби війна справді вибухла, то вона принесла б світові жахливе знищення.

Кожен чи кожна з нас повинен чи повинна розуміти існуючий стан у світі і відповідно бути приготованим до цих світових непевностей.

Уже понад 40 років український народ в Україні бореться за своє визволення, втрачаючи колосальні людські жертви.

На міжнародній арені, хоча значно прояснилось в українській визвольній справі, порівнюючи із станом в минулому, але все таки нас це не може задовольнити. Правда, впродовж нашої історії було чимало таких критичних моментів, які неодноразово були загрозливими, але наш нарід зумів завжди устоятись. Так і тепер, не дивлячись на величезні загрозливі обставини, наш народ в Україні не зрікається своїх національних ідеалів, і ми свято віримо, що наш народ в Україні таки здобуде свою самостійну, ні від кого незалежну Українську Державу.

Ми, українці Канади, що є об'єднанні в СУС, чимало маємо перед собою різних тяжких обов'язків, але всі ми працюймо спільно й віддано на досягнення найвищих ідеалів нашої організації СУС. Праця для суспільства і для свого народу мусить бути гордістю для кожного із нас.

Людина, що стоїть поза суспільством, поза служінням Богам, поза служінням своєму народові, не тільки є загубленою, але вона не є вартісною в суспільстві. Вартість людини визначається не її відношенням до самого себе, а її відношенням до ближнього, до свого оточення, до своєї родини, до своєї громади, до спільноти чи держави.

Історію народу, історію держави чи нації, історію окремих громад чи окремих організацій творять і будуть творити ті, що віддано і чесно працюють для загального добра свого оточення, бо це і є найвищі Божі й людські ідеали.

Декілька тижнів тому прем'єр провінції Квебек, вітаючи високого гостя з Франції, президента Чарлса де Голя, заявив:

— Ми вітаємо у вашій особі провідника країни, яка на нашу власну думку є найдорожча нам зі всіх країн світу. —

Ми, українці Канади, повинні твердо вірити, що і для нас прийде той час, коли ми будемо вітати президента з Києва, з вільної Української Самостійної Держави.

Завжди і скрізь пам'ятаймо, що голос Божий всіх нас кличе, щоб ми своєю спільною працею для добра і розвитку нашої держави Канади в той-же час сповнили історичну місію для свого народу в Україні.

ХТО ХОЧЕ ЗНАТИ

, яку працю проробила в Канаді народовецька група та як розвивався самостійницький рух, той повинен набути і прочитати

ЮВІЛЕЙНУ КНИГУ

Українського Інституту ім. П. Могили
в Саскатуні

з-під пера Ю ЛІЯНА СТЕЧИШИНА

Ця обемиста книга із 430 сторінок це фактично історія українського громадського й культурно-освітнього життя в Канаді від самих початків нашого поселення до 1941 року. Книжка великого формату, і має понад 130 ілюстрацій.

Ціна \$3.00.

Набувати можна в книгарні
„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ”.

UKRAINIAN VOICE
Box 3629, Sta. B. — Winnipeg 4, Man.

„ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО”

ПОВНА ПРОГРАМА

на

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ РОКОВИНИ

видання

Централі Союзу Українців Самостійників

У цій збірці є промова-доповідь, яку написав проф. Яр. Славутич, вірші для деклямацій з „Кобзаря” та пісні з нотами до слів Шевченка на один і два голоси і також для мішаного хору.

Матеріяли упорядкували проф. Яр Славутич і проф. Сергій Яременко. Необхідний збірник для тих, що займаються влаштуванням Шевченківських свят.

Ціна \$1.00.

Замовляти можна

**в Централі Союзу Українців Самостійників,
203 Union Building, Edmonton, Alta.,
або в книгарні „Українського Голосу”.**

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКУ ПРЕСУ!

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС”, тижневик. Почав виходити в березні 1910 року.

Річна передплата в Канаді \$5.00

Адреса:

UKRAINIAN VOICE,
Box 3629, Sta. B,
Winnipeg 4, Man.

—x—

„ПРОМІНЬ”, жіночий журнал, місячник. Видає Союз Українок Канади.

Річна передплата в Канаді \$3.50

Адреса:

PROMIN,
P. O. Box 3651, Sta. B,
Winnipeg 4, Man.

—x—

„ВІСТНИК”, український православний часопис. Виходить два рази в місяць. Видає Видавнича Спілка Еклезія.

Річна передплата в Канаді \$3.00

Адреса:

THE HERALD,
7 St. Johns Ave.,
Winnipeg 4, Man.